

Nr 99.

Ankom till Riksdagens kansli den 19 maj 1910 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående öfverlåtelse till Västerås stad af ett domprosten i Västerås på lön anslaget område i S:t Ilians socken.

(1:a Afd.)

I en till Riksdagen den 8 april 1910 aflåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 198, har Kungl. Maj:t under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver eklestastikärenden för samma dag föreslagit Riksdagen medgifva, att ett domprosten i Västerås på lön anslaget område om 5 tunnland 7,1 kappland, omfattande enligt en af kommissionslandtmätaren G. Törngren år 1842 upprättad karta öfver laga skiftesdelningen i Vallby by uti S:t Ilians socken under litt. F ägofigurerna n:ris 885, 558 a, 763—773 och 886, må afstås till Västerås stad mot en till domprosten därstädes utgående årlig ersättning, som af Kungl. Maj:t efter förslag af en nämnd, bestående af tre personer, af hvilka indelningshafvaren och staden skola utse hvardera en samt Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Västmanlands län och domkapitlet i Västerås den tredje, bestämmas i spannmål, hälften råg och hälften korn, att lösas med penningar efter medelmarkegångspris.

Till berörda statsrådsprotokoll har departementschefen i ärendet anført följande:

»Vid sammanträde den 25 februari 1909 beslöto stadsfullmäktige i Västerås att bemyndiga stadens drätselkammare att efter träffadt aftal om arrende af domprostens löningsjord utanför Glastullen låta därstädes an-

lägga koloniträdgårdar samt att uppdraga åt drätselkammaren att söka åt staden förvärfva äganderätt till berörda område.

I enlighet härmed har drätselkammaren hos Kungl. Maj:t i underdånighet anhållit, att omförmälda inom stadens jurisdiktion belägna löningsjord utanför Glastullen, hvilken jord vore utmärkt å ett ansökningen bifogadt karteutdrag, måtte till staden Västerås afstås mot lösen, som, därest öfverenskommelse ej kunde träffas, skulle bestämmas i den ordning nådiga förordningen om jords eller lägenhets afstående för allmänt behof den 14 april 1866 föreskrefve.

På grund af nådig remiss har kammarkollegium låtit i ärendet höra Västerås församling äfvensom utnämnde domprosten i Västerås Fredrik Fähræus, hvarjämte kollegium infortrat underdåniga utlåtanden af domkapitlet i Västerås och Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Västmanlands län, sistnämnda båda utlåtanden dagteknade den 15 och den 27 september 1909.

Samtliga de sålunda hörda hafva tillstyrkt ansökningen.

Kammarkollegium, som den 3 mars 1910 yttrat sig i ärendet, har meddelat och anfört följande.

Af det vid ansökningen fogade utdrag af karta jämte beskrifning öfver ett af kommissionslandtmätaren G. Törngren år 1842 verkställdt laga skifte i Vallby by af S:t Ilians socken syntes framgå, att här ifrågasvarande område, omfattande under litt. F ägofigurerna n:ris 885, 558 a, 763—773 samt 886 med en areal af sammanlagdt 5 tunnland 7,1 kappland, tillfallit domprosten genom ett i sammanhang med omförmälda laga skifte förrättadt ägoutbyte. Angående de ägor, som ursprungligen utgjort domprostens i Västerås löningsjord, meddelades i en hos kollegium förvarad, af »Pastor Arosiensis» Johannes Barchius — troligen på 1690-talet — upprättad »Specifikation uppå inkomster som Domprosten och Kyrkioherden i Westeråhs åtniuter till dess underhåll uti Westeråhs Lahn» bland annat följande:

»5. Än åtniuter Kyrkioherden någre Teegar uppå Wallby ängiorna till slog nembl. i Skogzängen 11 Teegar och i Ååängen 7 Teegar, som kunna gifva 3 d:r 4 sommarlass uthi god åhr när som ock the så i rättan Tijd hägenes för dhen skadelige ohägn dhär är: Men finnes inga documenter dhärpå, uthan säges vara skiänkt af privatis under Westeråhs Prästegårdh. Så brukar han ock en kååltompt utmed staden på Kyrkiobacken belägen, hvarom heller ingen special underrättelse gifvas kan, mehr än hans Antecessores för honom dhen samma haft och brukat».

I de till 1852 års kommitté till undersökning af grunderna för stä-

dernas beskattning insända handlingar rörande staden Västerås uppgäfves arealen af domprostens löningsjord lika med den i beskrifningen å nu företedda karteutdraget upptagna eller 5 tunnland 7,1 kappland. Enligt samma handlingar skulle upplåtelseerna af de åt ecklesiastikstaten i Västerås anslagna jordlotter grunda sig på enskilda donationer, utan att likväl några urkunder i sådant afseende åberopats. Enligt den genom nådig resolution den 21 oktober 1869 för prästerskapet i Västerås och S:t Ilians församlingars pastorat fastställda lönereglering innehade kyrkoherden, jämte boställsgård i staden, en vret vid Kvarntullen om 3 tunnland 16,6 kappland och ett potatisland vid Gåsmyretullen. Vid jämförelse mellan det i ärendet åberopade karteutdrag och den af Gustaf Ljunggren på förenämnda kommittés föranstaltande år 1854 uppgjorda karta öfver staden Västerås med därtill lydande ägor syntes framgå, att här ifrågavarande område skulle omfatta, jämte annat, hela den i löneregleringsresolutionen omförmälda vret vid Kvarntullen.

Under antagande att ifrågakomna område vore för det uppgifna ändamålet företrädesvis lämpligt, har kollegium hemställt om bifall till ansökningen på visst närmare angifvet sätt.

Då ändamålet med det ifrågasatta jordförvärfvet synes synnerligen behjärtansvärdt, anser jag mig böra tillstyrka stadens ansökning om inlösande af ifrågavarande område, hvilket, enligt hvad upplyst blifvit, redan användes till koloniträdgårdar.

Lösesumman torde böra fastställas i årlig ersättning att utgå till nuvarande och blifvande innehafvare af domprostbefattningen i Västerås. Med hänsyn till penningvärdets fallande torde ersättningen böra bestämmas till viss myckenhet spannmål, hälften råg och hälften korn, att lösas med penningar efter medelmarkegångspris.

Den jord, hvarom nu är fråga, synes emellertid vara af den beskaffenhet, att densamma jämlikt 114 § regeringsformen och prästerskapets privilegier af den 16 oktober 1723 icke kan till Västerås stad afstås på sätt nu blifvit ifrågasatt utan Riksdagens och Kyrkomötets bifall.»

I likhet med departementschefen finner utskottet ändamålet med den ifrågasatta markupplåtelsen — att bereda Västerås stad lämplig jord för anläggande af koloniträdgårdar — behjärtansvärdt och vill därför ej ifrågasätta annat än att statsmakterna må medverka till dess vinnande. Emellertid har utskottet erfarit, att en ganska liffig byggnadsverksamhet pågår i den till försäljning föreslagna jordens närhet, på grund hvaraf kan antagas, att stadsplanen inom kort kommer att utsträckas dit. Härigenom skulle

Utskottet

jorden i ej ringa mån stiga i värde. Det torde alltså vara för kronan ofördelaktigt att för närvarande afhända sig äganderätten till densamma. På grund häraf och då ändamålet med upplåtelsen, enligt utskottets mening, lika väl kan nås genom att marken, som, enligt hvad af handlingarna i ärendet framgår, för närvarande är åt staden upplåten på arrende, fortfarande af staden innehafves under denna upplåtelseform, hemställer utskottet,

att Riksdagen icke må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågasvarande proposition.

Stockholm den 19 maj 1910.

På jordbruksutskottets vägnar:

THEODOR ODELBERG.

Det skulle här antecknas, att herrar *E. A. Lindblad* och *D. Persson* icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.
